

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”

Samarqand davlat veterinariya
meditsinasi, chorvachilik va
biotexnologiyalar universiteti rektori

X.B. Yunusov

2024 yil “02” 08

MIKROIQTISODIYOT-2

FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	400000	– Biznes, boshqaruv va huquq
Ta’lim sohasi:	410000	– Biznes va boshqaruv
Mutaxassislik:	70410102	– Iqtisodiyot

Samarqand-2024

4-mavzu. Umumiy muvozanat.

Umumiy muvozanat. Ayirboshlash samaradorligi. Adolatlilik va samaradorlik. Ishlab chiqarish samaradorligi. Umumiy muvozanat va farovonlik iqtisodiyoti.

5-mavzu. Iste'molchi tanlovi nazariyasi .

Iste'molchining afzal ko'rishi va "afzal ko'rish" aksiomasi. Befarqlik chiziqlari, afzal ko'rish bilan befarqlik chiziqlari o'rtasidagi bog'liqlik . Standart afzal ko'rish. Chekli almashtirish normasi (MRS). Optimal tanlov va iste'molchi talabi. Afzal ko'rishga misollar. Kvazichiziqli va Kobba-Duglas bo'yicha afzal ko'rish. Aniqlangan afzal ko'rish. Uning zaif (WARP) va kuchli (SARP) aksiomalari. Budget chegarasi xususiyatlari va budget chizig'ining o'zgarishi. Daromad va almashtirish samarasi.

6-mavzu. Ishlab chiqarish nazariyasi.

Ishlab chiqarish (izokvanta, chekli texnologik almashtirish normasi). Izokosta va ishlab chiqarish xarajatlarini minimalashtiruvchi omillar sarfini aniqlash. Ko'lam samarasi. Xarajatlar turlari. Firma xarajatlarini minimallashtirish. Ko'lam qaytimi va xarajatlar funksiyasi. Qisqa va uzoq muddatli xarajatlar. O'zgarmas, kvazi o'zgarmas va qaytmaydigan xarajatlar.

7-mavzu. Vaqtlararo tanlov.

Budget chegarasi. Iste'molga nisbatan afzal ko'rish. Taqqoslama statistika. Inflatsiya. Joriy qiymat. Bir necha oraliqlar uchun joriy qiymat Joriy qiymatni qo'llash. Obligatsiyalar.

8-mavzu. Bozor talabi va muvozanatlilik.

Talab va taklif egri chiziqlari. Bozor muvozanati. Individual va bozor talabi. Teskari talab funksiyasi Bozor muvozanati: ikkita xususiy hol. Talab va taklifning teskari egri chiziqlari. Soliqlar va ularni boshqaga o'tkazish. Soliqqa tortilganda "o'lik" yukni yo'qotilishi. Pareto bo'yicha samaradorlik

9-mavzu. Ijtimoiy farovonlik nazariyasi va tashqi samara.

Ijtimoiy farovonlik funksiyasi. Ishlab chiqarish bilan bog'liq tashqi samaralar. Ijobiy va salbiy tashqi samara ta'sir qilish.

10-mavzu. Ijtimoiy ne'mat, asimmetrik axborot.

Ijtimoiy ne'matni taqdim etish yo'llari. Bozor ojizligi va iqtisodiyotga davlat aralashuvi. Asimmetrik axborot sharoitida tanlov. Bozordagi asimmetrik

axborotlarni bartaraf etish yo'llari. Prinsipal agent muammosi va subyektiv risk

III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

III.I. Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Fanning predmeti va o'rganish usullari.
2. "Mikroiqtisodiyot-2" fani predmetining shakllanishi.
3. Bozor: optimallashtirish va muvozanatlilik
4. O'yinlar va strategik qarorlar.
5. Jamg'arish, ularning funksiyalari.
6. Qisqa va uzoq muddatli muvozanat.
7. Sof monopoliya. Bozorning Pareto samaradorligi.
8. Umumiy muvozanat.
9. Adolatlilik va samaradorlik.
10. Iste'molchining afzal ko'rishi va "afzal ko'rish" aksiomasi.
11. Optimal tanlov va iste'molchi talabi.
12. Ishlab chiqarish (izokvanta, chekli texnologik almashtirish normasi).
13. Izokosta va ishlab chiqarish xarajatlarini minimalashtiruvchi omillar sarfini aniqlash.
14. Budget chegarasi.
15. Taqqoslama statistika.
16. Talab va taklif egri chiziqlari. Bozor muvozanati.
17. Bozor muvozanati: ikkita xususiy hol. Talab va taklifning teskari egri chiziqlari.
18. Ijtimoiy farovonlik funksiyasi.
19. Ijtimoiy ne'matni taqdim etish yo'llari.
20. Bozordagi asimmetrik axborotlarni bartaraf etish yo'llari.

III.II. Fan bo'yicha laboratoriya mashg'ulotlari rejalashtirilmagan.

IV. Fan bo'yicha kurs ishi rejalashtirilmagan.

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Mikroiqtisodiyot fanini o'rganishda mikroiqtisodiy modellarning ahamiyati.
2. Bozor muvozanatining o'zgarishi va unga ta'sir qiluvchi omillar.
3. Bozor muvozanatini ta'minlashda bozor mexanizmining mohiyati va o'rni.
4. Bozor iqtisodiyotini boshqarish usullari.
5. Elastiklik nazariyasining amalda qo'llanilishi.
6. Talab va taklif elastikligi ko'rsatkichlarining bozor holati tahlilidagi o'rni.
7. Narx bo'yicha talab elastikligi va uni biznes amaliyotida qo'llanilishi.

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti "Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi" kafedrasi professori, i.f.d. A.I.Alikulov, i.f.n., katta o'qituvchi R.Kudratovlar tomonidan 70410102-Iqtisodiyot mutaxassisligi uchun "Mikroiqtisodiyot-2" fanidan tayyorlangan fan dasturiga

TAQRIZ

Bozor iqtisodiyotining mikroiqtisodiy asoslari, mahsulot va daromadlarni doiraviy aylanishi, jamg'arma, investisiya va moliya bozori, milliy daromad va milliy mahsulot tengligi, milliy hisobchilik tizimida yangi milliy mahsulot va yalpi ichki mahsulotlarni aniqlashda mikroiqtisodiyot fani muhim ahamiyat kasb etadi. Bugungi kunda hukm surayotgan globallashuv sharoitida, qishloq xo'jaligida yaratilayotgan mahsulot, tovar va xizmatlar narxining o'zgarishi, foydani maksimallashtirish, noaniklik sharoitida qaror qabul qilish, shuningdek, narxga va boshqa omillarga bog'lik talab va taklif elastikligining mazmun mohiyati, davlatning bozorga aralashuvi, ya'ni tovarlarga minimal va maksimal narxlarni o'rnatish va uning oqibatlari bilan bog'liq tushunchalar, qarashlarni sababiy bog'liklikda tizimli tahlil etishda "Mikroiqtisodiyot" fani alohida o'rin tutadi.

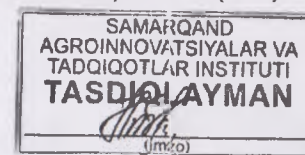
"Mikroiqtisodiyot-2" bo'yicha o'quv dasturi magistraturaning 70410102-Iqtisodiyot mutaxassisligi uchun mo'ljallangan bo'lib, o'quv rejada majburiy fanlar blokidan o'rin olgan, ushbu fanni o'zlashtirish uchun jami 150 soat ajratilgan.

O'quv dasturi bozor: optimallashtirish va muvozanatlilik, o'yinlar va strategik qarorlar, jamg'arish, ularning funksiyalari, sof monopoliya, bozorning Pareto samaradorligi, adolatlilik va samaradorlik, talab va taklif egri chiziqlari, ijtimoiy farovonlik funksiyasi, bozordagi asimmetrik axborotlarni bartaraf etish yo'llari kabi dolzarb mavzularni o'z ichiga olgan.

Mazkur fan dasturi "Mikroiqtisodiyot-2" fani bo'yicha talabalar egallashi lozim bo'lgan bilim va ko'nikmalarni to'la qamrab olgan.

Umuman olganda mazkur o'quv dasturi qo'yilgan talablarga mos holda tayyorlangan bo'lib, shu dastur asosida 70410102-Iqtisodiyot mutaxassisligi magistrantlarini o'qitishda foydalanish uchun tavsiya etaman.

Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti "Iqtisodiyot va biznes" kafedrasi, i.f.b.f.d. (PhD)

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi kafedrasini professori, i.f.d. A.I.Alikulov, i.f.n., katta o'qituvchi R.Kudratovlar tomonidan 70410102-Iqtisodiyot mutaxassisligi uchun "Mikroiqtisodiyot-2" fanidan tayyorlangan fan dasturiga

TAQRIZ

Zamonaviy bozor iqtisodiyotining ishlashi va rivojlanishining ham nazariy, ham amaliy tomonlarini o'rganish hamda bozor subyektlarining har xil bozor tuzilmalaridagi iqtisodiy faoliyatini o'rganishda "Mikroiqtisodiyot-2" fani muhim ahamiyat kasb etadi

"Mikroiqtisodiyot-2" fani o'quv rejada majburiy fanlar blokidan o'rin olgan bo'lib, ushbu fan o'zlashtirish uchun jami 150 soat, shundan 20 soat ma'ruza, 40 soat amaliy va 90 soat mustaqil ta'lim soatlari ajratilgan.

Mazkur fan magistrantlarga mikroiqtisodiy muammolarni, talab va taklif muvozanatini, mehnat bozorini shakllantirishni, ishchi kuchidan samarali foydalanishni, iqtisodiy o'sish omillarini, tashqi iqtisodiy faoliyatni belgilash bo'yicha xususiyatlarini o'rgatadi.

"Mikroiqtisodiyot-2" o'quv dasturini mazmuni shuni ko'rsatadiki, fan dasturini tayyorlashda fanni o'rganish ketma-ketligiga rioya qilingan holda tartib bilan tuzilib, shu fanni o'rganish ketma-ketligiga mos keladi. Fanning o'quv dasturi o'z ichiga 20 ta ma'ruza va 25 ta amaliy mashg'ulot darslarga mo'ljallangan mavzularni qamrab olib, talabalarga nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, iqtisodiyot o'sish va iqtisodiy jarayonlarning mohiyatini, iqtisodiy tizimi va uning o'ziga xos jihatlari nazariy-amaliy bilimlarni uzviylik va uzluksizlikda o'rgatishdan iborat.

Umuman olganda, mualliflar tomonidan tayyorlangan "Mikroiqtisodiyot-2" o'quv dasturi qo'yilgan talablarga javob beradi, talabalarda ushbu fan bo'yicha yetarlicha bilim va malakaga ega bo'lishlari uchun mos holda tuzilgan, undan 70410102-Iqtisodiyot mutaxassisligiga o'qitishda fan dasturi sifatida foydalanish uchun tavsiya etaman.

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

"Raqamli iqtisodiyot" kafedrasini mudiri,

iqtisodiyot fanlari doktori, professor

K.J.Mirzaev

8. Daromad bo'yicha talab elastikligi va uni tovar kategoriyalarini aniqlashdagi ahamiyati.
9. Elastiklik ko'rsatkichlarining amaliy ahamiyati
10. Ishlab chiqarish funksiyasi va firmalar faoliyatida uning qo'llanilishi.
11. Hozirgi sharoitda ishlab chiqarishni intensivlashtirish jarayonlari.
12. Iste'molchining muvozanatini ta'minlashda iste'molchi budjetining ahamiyati.
13. Iste'molchilarning qaror qabul qilishlarida daromad samarasi va almashtirish samarasining ahamiyati.
14. Iste'molchi xatti-harakati nazariyasining mohiyati va uning iste'molchi tanlovidagi o'rni.
15. Naflilik nazariyasi va uning amaliyotdagi o'rni.
16. Chekli naflilikning kamayish qonuni va naflilikni o'lchashning asosiy yondashuvlari.
17. Bozor munosabatlari sharoitida iste'molchining o'rni.
18. Biznes strategiyasida "Befarqlik chizig'i, budjet chizig'i" modelining amaliyotda qo'llanilishi.
19. Bozor munosabatlari sharoitida iste'molchining o'rni.
20. Befarqlik chizig'i va budjet chizig'ining nazariy asoslari.
21. Turli bozor tiplarida iste'molchi xatti-harakatining xususiyatlari.
22. Iste'molchi tanlovi muammosi va foydalilikni maksimallashtirish yo'llari.
23. Bozorni boshqarishda narxning ahamiyati.
24. Xo'jalik qarorlarini qabul qilishda M.Porterning raqobat nazariyasining mohiyati va ahamiyati.
25. Bozor iqtisodiyotida firmalar faoliyatining asosiy xususiyatlari.
26. Firma bozor iqtisodiyoti subyekti sifatida.
27. Firma xarajatlarining iqtisodiy mohiyati va asosiy tiplari.
28. Firmalarning xo'jalik faoliyatida foydaning roli va ahamiyati.
29. Ishlab chiqarish funksiyasini qo'llashning mohiyati va modellari
30. Ishlab chiqarish xarajatlari va ularning turlari.
31. Zamonaviy bozor iqtisodiyotida transaksion xarajatlar.
32. Firmalar foydasini maksimallashtirish yo'llari
33. Firmalar daromadlari va ularning turlari.
34. Monopoliya, uning turlari va xususiyatlari.
35. Monopoliya nazariyasi va bozor hokimiyati muammolari.

Mustaqil o'zlashtirilgan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda internet tarmoqlaridan foydalanib referat va uning taqdimoti, xorijiy tillardagi adabiyotlardan foydalanishi, keys-stadi, vaziyatli masalalar to'plami ishlab chiqishi tavsiya etiladi.

3. VI. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetensiyalari

Talaba bilish kerak:

- bozor iqtisodiyotining asosiy tamoyillari va qonunlari haqida, inson ehtiyojining cheksizligi va resurslarning cheklanganligi to'g'risida, talab va taklif

	<p>nazariyasi asoslarini o'rganish, asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlar, mehnat resurslari va ulardan foydalanish, inflyasiya uning kelib chiqishi, yangi talab va taklif, investitsiya tushunchalari haqida tasavvurga ega bo'lishi; (bilim)</p> <ul style="list-style-type: none"> • xo'jalik yurituvchi sub'ektlarda talab va taklif tahlilini, ishlab chiqaruvchi va iste'molchilarning bozordagi munosabatini, moliyaviy imkoniyatini, mikroiqtisodiy muammolarni, talab va taklif muvozanatini, mehnat bozorini shakllantirishni, ishchi kuchidan samarali foydalanishni, iqtisodiy o'sish omillarini, tashqi iqtisodiy faoliyatni belgilash bo'yicha xususiyatlarini bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma) • talabalar korxonalarda islohotlarni o'tkazish va chuqurlashtirish bo'yicha iqtisodiy bilimlarga ega bo'lishi, ishlab-chiqarishga tadbqiq etish va bilimlarni vujudga keladigan muammolarga tadbqiq etishi, muammolarni yechish usullarini bilishlari, korxonalarda iqtisodchi-buxgalter mutaxassisi sifatida ishlash uquvi, bozor iqtisodiyotining mikroiqtisodiy asoslari, mahsulot va daromadlarni doiraviy aylanishi, jamg'arma, investitsiya va moliya bozori, milliy daromad va milliy mahsulot tengligi, milliy xisobchilik tizimida yangi milliy mahsulot va yalpi ichki mahsulotlarni aniqlash ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak. (malaka)
4.	<p>VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p>VIII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazoratini muvaffaqiyatli topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <p>1. B.T. Salimov, M.S. Yusupov. MIKROIQTISODIYOT-2. Darslik Toshkent – 2021</p> <p>2. B.T. Salimov, M.T. Asqarova, I.A. Yakubov, M.S. Yusupov, G.T. Yuldashev, H.A. Hakimov. Mikroiqtisodiyot. Makroiqtisodiyot. Darslik Toshkent – 2019</p> <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <p>1. Mirziyoyev Sh.M. Hozirgi zamon va Yangi Uzbekiston. -Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 2024 yil.</p> <p>2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. -Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil.</p>

	<p>3. Микроэкономика под ред. В.С. Атамонсова, С.А. Иванова, Москва 2009 320с</p> <p>4. Salimov B.T va boshq. Mikroiqtisodiyot O'quv-uslubiy majmua Toshkent Iqtisodiyot. 2018</p> <p>5. Н.М. Зубко и др. Микроэкономика : ответы на экзаменационные вопросы / 3-е изд. – Минск : ТетраСистема, 2012, -128 с</p> <p>Axborot manbaalari</p> <p>1. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi</p> <p>2. www.inqv.uz – O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyot va moliya vazirligi sayti</p>
7.	<p>Fan dasturi Samarqand davlar veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Kengashining 2024-yil "2"-avgustidagi "12"-sonli bayoni bilan ma'qullangan.</p>
8.	<p>Fan/modul uchun mas'ullar:</p> <p>A.I. Alikulov – SamDVMCHBU, "Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi" kafedrası professori, iqtisodiyot fanlari doktori</p> <p>Kudratov R. – SamDVMCHBU, "Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi" kafedrası katta o'qituvchisi, iqtisodiyot fanlari nomzodi</p>
9.	<p>Taqrizchilar:</p> <p>1. Mirzayev K.J. - Samarqand iqtisodiyot va servis instituti "Raqamli iqtisodiyot" kafedrası mudiri, i.f.d., professor.</p> <p>2. Muratov Sh.A. - Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti "Iqtisodiyot va biznes" kafedrası i.f.b.f.d. PhD</p>